

IL uusiksi – millaisia IL-suosituksia korkeakouluissa tarvitaan

Päivi Helminen & Kirsi Luukkanen & Sisko Sallama

Opettaminen ja ohjaaminen ovat informaatiolukutaidon opetuksen mukana tulleet jäädäkseen kirjastonhoitajien työhön. Kirjastoissa ei haluta kantaa opiskelijoille vain valmiita tietopalveluvastauksia, vaan ohjata opiskelijan tiedonhankintaan ja sopiville tiedonlähteille sekä niiden arviointiin. Yliopistojen ja yliopistokirjastojen informaatiolukutaidon opetusta on ohjannut vuodesta 2004 yhdessä tehty suositus informaatiolukutaidon opetussuunnitelmaksi. Informaatiolukutaidon opetus on kuitenkin uusien haasteiden edessä: koulutuksessa olisi tulevaisuudessa otettava huomioon erilaiset opinnot ja niiden vaiheet sekä erilaiset digitaaliset aineistot.

STKS:n IL-työryhmän tekemän kyselyn, Jaana Kivilahden pro gradu -työn (2009) ja kokemuksen mukaan suositusta on hyödynnetty aktiivisesti arjen opetus- ja suunnittelutyössä tai sitten se on vaikuttanut IL-työn taustalla. Se on myös antanut yliopistokirjastoille yhteisen ajatusmallin ja käsitteistön siitä, kuinka IL-opetus sulautetaan

osaksi yliopiston tutkinto-opetusta sekä osaksi kirjaston uudenlaista toimintatapaa.

Uusia IL-malleja tarvitaan

Käytännön työ on opettanut, että jollain tavoin nykyinen malli on tullut tiensä päähän. Siitä puuttuvat tulevat tutkijat, jatko-opiskelijat, sekä uudenlaiset työskentelevät eikä digiajan aineistojen monimuotoisuus tule tarpeeksi esille. Lisäksi suosituksessa on huomioitu vain yksi korkeakoulutuksen haara, yliopistot. Opiskelijat ovat kuitenkin usein yhteisiä ja yhä useammin kirjastokin, joten olisi toivottavaa, että ammattikorkeakoulujen ja yliopistokirjastojen IL-suositus olisi suunniteltu linjakkaasti ja ne vastaisivat toisiaan.

Suosituksia tulisikin uudistaa. Aloitteen tekijänä toimivat STKS:n

IL-työryhmä sekä yliopistokirjaston IL-verkosto. Mukaan pyydettiin jo seminaarisuunnittelun alkumetreillä Ammattikorkeakoulujen kirjastot (AMKIT) ja sieltä yhteistyökumppaniksi löytyi pedagoginen ryhmä. Sillä välin kun yliopistokirjastot luotiin oma malli, ammattikorkeakoulujen puolella tehtiin Opas informaatiolukutaidon opetukseen (2009).

Molempien sektoreiden edustajia on painanut huoli, miten huomioidaan opiskelijoiden työelämävalmiudet. Tietoa osataan ehkä etsiä oikein luotettavista, lisensoiduista lähteistä, mutta miten toimia sitten, kun käsillä on Google ja Wikipedia sekä massoittain monenkirjavaa kvasi-asiantuntevaa blogia ja keskustelupalstaa. Miten otamme kantaa siihen, millaisia korkeakoulutettuja valmistamme yhteiskuntaan?

Seven pillars –malli

IL uusiksi -seminaarissa viime vuoden marraskuussa tutustuttiin informaatiolukutaidon määritelmiin ja malleihin ja pohdittiin lähinnä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen edustajien kesken, millaisia IL-suosituksia korkeakouluisa tarvitaan ja tulisiko suositusten olla näille yhteisiä vai erillisiä.

Ruth Stubbings (University Library Loughborough University) ja Moira Bent (University Library Newcastle University) esittelivät seminaarissa brittiläistä SCONUL Seven Pillars -informaatiolukutaidon mallia. Mallin ensimmäinen versio valmistui vuonna 1999. Uudistettu versio julkistettiin 2011. Pääosan uudistustyöstä tekivät Moira Bent ja Ruth Stubbings, toki muita asiantuntijoita kuunnellen ja muihin malleihin verraten.

Seven Pillars -mallista on ensin tehty perusmalli (Core Model). Tämän jälkeen jokainen, joka on mallin kehittämisestä kiinnostunut, voi luoda eri kohderyhmille ja erilaisiin tarpeisiin sovellettuja malleja. Toistaiseksi on valmiina tutkijoiden tarpeita silmällä pitäen luotu Research Lense -malli. Tutkijoiden Vitae -järjestön kehittämä tutkijoiden ammatillisen kehittämisen osa-alu-

eita havainnollistava Researcher Development Framework (RDF) -malli tarjoaa rinnakkaisen mallin, joka tukee informaatiolukutaidon mallin kehittämistä.

Uusia näkökulmia etsitään

Kun kuuntelimme, miten Seven Pillars-mallin uudistustyö oli käytännössä edennyt, saimme varmasti perspektiiviä ja ideoita siihen, miten voisimme Suomessa toimia. Kauhun väristyksiä aiheutti se, että Ruth Stubbings ja Moira Bent olivat hyvin pitkälti tehneet työtä kahdestaan omalla ajallaan.

Mallin käytäntöön soveltaminen herätti runsaasti kysymyksiä. Paljon keskusteltavaa asiassa vielä riittää, koska jokainen osallistuja tuntui näkevän IL:n hieman eri näkövinkkelistä. On mielenkiintoista nähdä, millaisia malleja ja suosituksia suomalainen kirjasto-, opetus- ja tutkimusyhteisö pitää tarpeellisena.

IL suosituksia ei yhdessä seminaarissa saatu uu-

distettua, eikä se ollut tarkoitukseen. Kaksipäiväisen seminaarin päätteeksi sovimme, että työ jatkuu vuonna 2012. Seuraavassa seminaarissa marraskuussa 2012 esitellään työn edistyminen ja silloin tiedetään, haluttiinko yhteinen tai kaksi erillistä suositusta.

Seminaarin ohjelma ja esitykset:

<http://www.stks.fi/asiakirjat/koulutustenmateriaalit/materiaalit-informaatiolukutaito>

Lähteet:

Kivilahti, Jaana (2009). Informaatiolukutaidon opintosuunnitelma : valtakunnallisen hankkeen ja kirjasto-kohtaisten projektien arviointitutkimus. Pro gradu -työ : Oulun yliopisto, humanistinen tiedekunta, informaatiotutkimus. Saatavissa: http://www.helsinki.fi/infolukutaito/ILarkisto/090612_kivilahti_jaana_gradu.pdf. Luettu 13.2.2012.

Opas informaatiolukutaidon opetukseen (2009). Saatavissa: <http://www.amkit.fi/index.php?id=0,111,0,0,1,0>. Luettu 13.2.2012.

Researcher Development Framework (RDF). Saatavissa: <http://www.vitae.ac.uk/researchers/428241/>

Researcher-Development-Framework.html . Luettu 13.2.2012

SCONUL Seven Pillars of Information Literacy . Saatavissa: http://www.sconul.ac.uk/groups/information_literacy/seven_pillars.html. Luettu 13.2.2012.

Suositus IL-opintosuunnitelmaksi. Saatavissa: <http://www.helsinki.fi/infolukutaito/ILopetus/IL-OPS.html>. Luettu 13.2.2012.

Kirjoittajat:

*Päivi Helminen, Tietoasiantuntija
Helsingin yliopiston kirjasto
email. paivi.helminen@helsinki.fi*

*Kirsi Luukkanen, Palvelupäällikkö
Helsingin yliopiston kirjasto
email. kirsi.luukkanen@helsinki.fi*

*Sisko Sallama, Informaatikko
Tampereen yliopiston kirjasto
email. sisko.sallama@uta.fi*